

สาเหตุของการติดยาเสพติด กรณีศึกษา: ชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

**Causes of Drug Addiciton: Case study of Khum Srabua Community,
Nai Muang Sub-district, Muang District, Roi-et Province**

นัฐพงษ์ นาอุดม และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนาสุ

วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Nattapong Naudom and Supawatanakorn Wongthanavasu
College of Local Administration Khon Kaen University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : natt_tum@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีคำถามการวิจัยว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดในชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นอย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของการติดยาเสพติดในชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง ได้แก่ 1) จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ 2) จากการสัมภาษณ์ และ 3) แนวคำถามเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 13 คน ได้แก่ ผู้ที่ถูกจับกุมในคดียาเสพติดและได้รับการบำบัดแล้ว 5 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ 3 คนเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการบำบัดผู้ติดยา 2 คนและชาวบ้านในพื้นที่ 3 คน เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง

ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดในชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วย 6 สาเหตุหลัก คือ 1. สาเหตุที่เกิดจากตนเองอยากรู้ อยากลอง คึกคะนอง 2. ครอบครัวไม่พร้อมดูแล ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลาน ครอบครัวแตกแยก 3. สภาพแวดล้อมของชุมชนคุ้มสระบัวนั้นเป็นสภาพที่มีสถานที่อยู่อาศัยแออัด เป็นแหล่งสลัม เป็นแหล่งที่มีการเสพยาและค้ายาเสพติด เพื่อนชักจูง และยาเสพติดหาซื้อได้ง่าย 4. เศรษฐกิจ คนในชุมชนบางส่วนตกงาน ขาดรายได้ นำไปสู่ความเครียด และมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น 5. การทำงาน อาชีพที่ต้องใช้แรงงานกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ทำงานล่วงเวลา ต้องใช้ยาเสพติดเข้าช่วยเพื่อให้รู้สึกทำงานได้นานขึ้นและสดชื่นขึ้น และ 6. ทักษะคติ กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดที่ต้องการใช้ยาเพื่อดูแลเรื่องความสวยความงาม ช่วยรักษาน้ำหนักตัว แต่เมื่อใช้ยาเสพติดนานเข้าก็กลายเป็นผู้ติดยาเสพติด

คำสำคัญ: สาเหตุ; ยาเสพติด; การติดยาเสพติด

Abstracts

This research question is as follow how are the causes of drug addiction in Khum Srabua Community, Nai Muang Sub-district, Muang District, Roi-et Province? The aim of this study is to study the causes of drug addiction in Khum Sa Bua community, Nai Mueang Subdistrict, Mueang District, Roi Et Province. Data were collected from a review of the related literature, personal interviews, and observation. The interviews include 13 key informants: 5 people who have been arrested in drug cases and have received rehabilitation treatment programs; 3 local policemen; 2 people who are other agency staff involved in drug addiction treatment; and three local residents. Researcher selects a sample with purposive sampling that based on their information about the study.

This study found that the causes of drug addiction in the Khum Srabua Community can be classified 6 causes as follows: (1) Individual characteristic of the addict, such as self-curiosity, Prank; (2) Family factors, such as neglect/dysfunction, lack of time spent to teach children about not becoming addicted, or family dissolution; (3) Environmental factors, such as the community is a condition of crowded places of residence where has low-income shanties, and it is a source of addiction and drug trafficking, peer influence, and drug availability. (4) Economic factors, some people in Khum Srabua are unemployed and lack sufficient income, suffer from stress, and have too much free time; (5) Employment: the types of jobs that are available are labor-intensive and long work days, and workers feel the need to use drugs to help them get through the work and be alert; and (6) Attitudes: Some of the drug users started to use drugs in order to make them more attractive, or maintain their figure. However, after a period of time, they became addicted to the drugs.

Keywords: Causes; Addictive Drugs; Drug Addiction

บทนำ

สารเสพติด คือ สารใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสารที่สังเคราะห์ขึ้น เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้วทำให้มีผลกระทบต่อการทำงานของร่างกายและจิตใจ ยาเสพติดสามารถเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก และการกระทำของบุคคลได้ ปัจจุบันสิ่งเสพติดหรือยาเสพติดให้โทษมีหลายประเภท อาจจำแนกได้หลายเกณฑ์ นอกจากแบ่งตามแหล่งที่มาแล้ว ยังแบ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และแบ่งตามการออกฤทธิ์ โดยแบ่งตามประเภทการออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ได้แก่ สารกระตุ้นประสาท คือ สารที่กระตุ้นร่างกายและการทำงานของสมองให้ทำงานเร็วขึ้น สารกดประสาท คือ สารที่ทำให้ร่างกายและการทำงานของสมองช้าลง ยาหลอนประสาท คือ สารที่ทำให้การมองเห็น ความรู้สึก และการได้ยินเปลี่ยนแปลงไป และสารที่ออกฤทธิ์ผสมผสาน คือ สารที่มีการออกฤทธิ์กดประสาท กระตุ้นประสาท หรือหลอนประสาทได้พร้อม ๆ กัน (Saelee, S., 2559 : Online)

จากที่ได้กล่าวไปแล้วถึงความหมายของสารเสพติด Saelee, S. (2559 : Online) และกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลพนมทวน (ม.ป.ป. : ออนไลน์) ได้กล่าวในทางเดียวกันถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดไว้ว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดประกอบด้วย 4 สาเหตุหลัก ดังนี้

1. ตนเอง อยากรู้ อยากรอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ไม่มีความรู้เรื่องสารเสพติด ประสบความล้มเหลวในชีวิต หรือเกิดจากการเจ็บป่วย อยากรทดลอง ความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นนิสัยของคนโดยทั่วไปและไม่คิดว่าตนจะติดสารเสพติด จึงไปทำการทดลองใช้ ในการทดลองใช้ครั้งแรก ๆ อาจมีความรู้สึกดีหรือไม่ดีก็ตาม ถ้ายังไม่ติดสารเสพติดก็อาจประมาทไปใช้อีก จนในที่สุดก็ติดสารเสพติดนั้น หรือถ้าไปทดลองใช้สารเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้จะเสพเพียงครั้งเดียว ก็อาจทำให้ติดได้ และถูกหลอกลวง ยาเสพติดมีรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ผู้ถูกหลอกลวงไม่ทราบว่าสิ่งที่ตนได้กินเข้าไปนั้น เป็นยาเสพติดให้โทษร้ายแรง คิดว่าเป็นยาธรรมดาไม่มีพิษร้ายแรง หรือเป็นอะไรตามที่ผู้หลอกลวงแนะนำ ผลสุดท้ายกลายเป็นผู้ติดสารเสพติด ปัจจุบันมีผู้ขายสินค้าประเภทอาหาร ขนม หรือเครื่องดื่มบางรายใช้สิ่งเสพติดผสมลงในสินค้าที่ขาย เพื่อให้ผู้ซื้อสินค้านั้นไปรับประทานเกิดการติด อยากรมาซื้อไปรับประทานอีก จะไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองเกิดการติดสิ่งเสพติดขึ้นแล้ว รู้แต่เพียงว่าอยากรับประทานอาหาร ขนม หรือเครื่องดื่มที่ซื้อจากร้านนั้น ๆ กว่าจะทราบก็ต่อเมื่อมีอาการเสพติดแล้ว

2. ครอบครัว เช่น สิ่งแวดล้อมภายในบ้านขาดความอบอุ่น รวมไปถึงปัญหาชีวิตคนในครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจ บุคคลในครอบครัวติดสารเสพติด มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน การหย่าร้างและแต่งงานใหม่ ของหัวหน้าครอบครัว พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก รักลูกไม่เท่ากัน และมีการเปรียบเทียบระหว่างลูกแต่ละคน หรือเปรียบเทียบกับลูกเพื่อนบ้าน การขาดความเอาใจใส่ดูแลจากพ่อแม่ และขาดการยอมรับจากครอบครัว เด็กจะหันไปคบเพื่อนรวมกลุ่มเพื่อต้องการความอบอุ่น

3. สิ่งแวดล้อม เช่น มีแหล่งผลิตหรือแหล่งระบาดของยาเสพติดที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีตัวอย่างจากสื่อประเภทต่าง ๆ สังคมไม่เปิดโอกาสหรือไม่ยอมรับผู้ติดยาได้กลับเข้ามาสู่สังคมปกติ อาศัยอยู่ในสิ่งสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการติดยาเสพติด สถานที่อยู่อาศัยแออัด เป็นแหล่งสลัม หรือเป็นแหล่งที่มีการเสพและค้ายาเสพติด ภาวะทางเศรษฐกิจบีบคั้นจิตใจ เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจผลักดันให้ผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าวบางคนหันมาพึ่งยาเสพติดโดยคิดว่าจะช่วยให้ตนเองหลุดพ้นจากสภาพต่าง ๆ ที่คับข้องใจเหล่านั้นได้

4. เศรษฐกิจ เช่น เศรษฐกิจตกต่ำ ว่างาน ยากจน ค่าใช้จ่ายเพิ่มโดยมีรายได้ลดลง หรือคงที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เมื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้ก็หันไปใช้สิ่งเสพติดซึ่งช่วยผ่อนคลายความรู้สึกในความทุกข์ยากต่าง ๆ เหล่านี้แม้จะรู้ว่าเป็นชั่วครู่ช่วยยามก็ตาม เช่น กลุ่มใจที่เป็นหนี้คนอื่นก็ไปกินเหล้า หรือสูบกัญชาให้เมาเพื่อที่จะได้ลืมเรื่องหนี้สิน บางคนต้องการรายได้เพิ่มขึ้นโดยพยายามทำงานให้หนักและมากขึ้นทั้ง ๆ ที่ร่างกายอ่อนเพลียมากจึงรับประทานยากระตุ้นประสาทเพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ถ้าทำอยู่เป็นประจำทำให้ติดสิ่งเสพติดนั้นได้

ทำนองเดียวกัน กรมสุขภาพจิต (2558 : 23) ที่ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้คนติดยาบ้ามีอยู่ด้วยกันหลายสาเหตุ คือ 1. เพื่อหนีความทุกข์ใจ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหา ในครอบครัวนั้นจะขาดความรัก ความอบอุ่น ครอบครัวแตกแยก ตลอดจนมีปัญหาทางการเรียน ปัญหาความรักจะส่งผลให้วัยรุ่นหาทางออก

โดยการใช้ยาเสพติดเพื่อระงับความทุกข์ใจที่เกิดขึ้น 2. ความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง บางคนลองเสพตามเพื่อนเพราะกลัวเพื่อนไม่ให้เข้ากลุ่มด้วย ตลอดจนวัยรุ่นบางคน ก็อาจลองเสพด้วยความคึกคะนอง เพราะอยากทดลองสิ่งใหม่ ๆ และคิดว่าตัวเองคงไม่ติดง่าย ๆ ซึ่งมักส่งผลให้วัยรุ่นติดสารเสพติดได้ในเวลาต่อมา 3. อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีคนติดยาหรือเป็นแหล่งที่มีการขายยาเสพติด ซึ่งการที่วัยรุ่นอยู่ในสภาพแวดล้อมเช่นนี้ทำให้เห็นว่าการใช้ยาเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อวัยรุ่นถูกชักจูงให้ลองยา ก็จะคล้อยตามได้ง่าย หรือบางคนอาจลองเสพยาเสพติดเองเพราะเกิดความสงสัยว่า ยาเสพติดจะช่วยให้เกิดความสุขสนานได้อย่างไร และ 4. ถูกหลอกลวงให้ติดยาเสพติด เนื่องจากสิ่งเสพติดในปัจจุบันมักมีมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เป็นลูกกวาดหรือท็อฟฟี่เป็นแคปซูล เป็นต้น ซึ่งกรณีนี้วัยรุ่นอาจไม่ทราบว่าสิ่งที่ตนเสพเป็นสิ่งเสพติดชนิดร้ายแรง จึงทำให้ลองกินเข้าไปจนกลายเป็นคนติดยาได้ ตลอดจนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ม.ป.ป. : ออนไลน์) ที่ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ยาเสพติดแพร่ระบาดเข้าสู่หมู่บ้าน/ชุมชน คือ 1. คนอ่อนแอ ขาดจิตสำนึก และความตระหนัก 1.1 เด็กและเยาวชน - คึกคะนอง อยากรู้อยากลอง ต้องการให้เพื่อนฝูงยอมรับ - ครอบครัวยุติธรรม ขาดความรัก ความอบอุ่น ว่างเหว ขาดที่ยึดเหนี่ยว 1.2 ผู้ใหญ่ - มีปัญหาชีวิต เช่น ว่างงาน ยากจน มีหนี้สิน - จิตใจไม่เข้มแข็ง ท้อแท้ หมดหวัง ขาดสิ่งยึดเหนี่ยว - ผิดหวังในครอบครัว/สังคม - เห็นแก่ตัว หารายได้ในทางที่ผิด 2. ตัวยา ฤทธิ์ในการมอมเมาของยาเสพติด ทำให้ผู้เสพหลงใหลในความสุข ความเคลิบเคลิ้ม จนไม่สามารถกลับมามีความสุขในชีวิตปกติได้ ต้องพึ่งพาใช้ยาเสพติดไปตลอด และ 3. สิ่งแวดล้อม 3.1 อบายมุขรอบตัว เช่น การพนัน แหล่งมั่วสุม ฯลฯ ขาดพื้นที่สร้างสรรค์เชิงบวก 3.2 ครอบครัวบกพร่อง ไม่มีเวลา ห่วงเหิน ขาดการปลูกฝังขัดเกลาในสิ่งที่ดี และ 3.3 หมู่บ้าน/ชุมชนอ่อนแอ ขาดแบบอย่างที่ดี ขาดความสามัคคี ต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจต่อกัน

ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหายาเสพติดมาช้านาน โดยสภาพปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน เด็กและเยาวชนเริ่มใช้ยาเสพติดมีอายุน้อยลง จากระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามกรมสุขภาพจิต พบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดกระทรวงสาธารณสุข ปี 2556 - 2558 จำนวน 156,884 คน 98,421 คน และ 55,683 คน ตามลำดับ โดยเป็นผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในหน่วยงานสังกัดกรมสุขภาพจิต จำนวน 3,975 คน 4,071 คน และ 3,912 คน ตามลำดับ จากสถิติการเข้ารับการบำบัดรักษาแม้ว่าจะมีแนวโน้มลดลง แต่กลับพบว่าผู้เข้ารับบำบัดรักษาเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 50 (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต, 2559 : ออนไลน์) ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญที่ต้องมีการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเนื่องจากมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ควรได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อยาเสพติด และปัจจัยช่วยต่าง ๆ รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการกลับไปใช้ซ้ำ ซึ่งเมื่อจำแนกชนิดยาเสพติดที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด คือ ยาบ้า ร้อยละ 75.20 รองลงมาคือ กัญชา ร้อยละ 6.83 และกระท่อม ร้อยละ 4.17 ด้านพฤติกรรมกรรมการใช้ยาเสพติดที่น่าเป็นกังวล คือ การใช้ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิดร่วมกันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้การบำบัดรักษาไม่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนมากขึ้น

นอกจากนี้ปัจจุบันยังพบว่าเด็กและเยาวชนมีการนำสารต่าง ๆ ที่หาได้ง่ายมาผสมกันเพื่อให้ออกฤทธิ์เหมือนสารเสพติด ซึ่งเด็กและเยาวชนมีการทดลองดื่มสารเหล่านี้ เนื่องจากมองว่าเกิดจากส่วนผสมของสารที่ไม่เป็นอันตราย โดยที่ไม่ได้คำนึงว่ามีฤทธิ์เสพติด ปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ส่งผลต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองโดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว กระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี เป็นกลุ่มประชากรที่มีขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 32.44 ของประชากรทั้งหมดในปี 2557 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559 : ออนไลน์) ซึ่งเป็นวัยที่ดำเนินชีวิตในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ใฝ่หาความรู้ อยากเห็น อยากลองของใหม่ รักพวกพ้อง รักเพื่อน เชื้อเพื่อน และมองหาแบบอย่างเพื่อดำเนินรอยตามแบบทัศนคติที่ผิด ๆ เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในวัยรุ่น เช่น การเสฟไอซ์ ทำให้ผอม ผิวขาว การเสฟยาบ้าทำให้เพิ่มความตื่นตัวในการมีเพศสัมพันธ์ อ่านหนังสือได้นานขึ้น ทำให้มีกำลังวังชา ทำให้มีจิตใจแจ่มใส ทำให้มีสุขภาพดี ทำให้สติปัญญาดี สามารถรักษาโรคบางอย่างได้ จากทัศนคติดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึกอยากลองใช้ จนมีการติดสารเสพติดนั้นในที่สุด (Saelee, S., 2559 : Online)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลจากสถิติการจับกุมยาเสพติด 3 ปีย้อนหลังในพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ในปี 2561 ภาพรวมการจับกุมยาเสพติด จำนวน 382 ครั้ง ในปี 2562 จำนวน 479 ครั้ง และในปี 2563 จำนวน 575 ครั้ง และจากสถิติดังกล่าว จะเห็นว่า สถิติการจับกุมยาเสพติดใน 3 ปีย้อนหลังมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นตามที่ เป็นข่าวตามหนังสือพิมพ์และสื่อออนไลน์อยู่ตลอด เช่น สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 (2561 : ออนไลน์) ที่เสนอข่าวถึงการเสฟยาเสพติดของวัยรุ่นชุมชนคุ้มสระบัว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดว่าเจ้าหน้าที่ชุดจับกุมได้รับแจ้งจากพลเมืองดีว่ามีกลุ่มวัยรุ่น 10 - 15 คน มารวมตัวมั่วสุมยาเสพติดที่บ้านไม่มีเลขที่ ซอย 11 ถนนรอบเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จึงประสานขอ กำลังฝ่ายปกครองอำเภอเมืองร้อยเอ็ด นำกำลังเข้าไปภายในบ้านดังกล่าว พบกลุ่มวัยรุ่นประมาณ 10 คน รวมตัวมั่วสุมยาเสพติดประเภทกัญชา และยาบ้า ซึ่งหนึ่งในจำนวนเป็นเด็กชาย อายุ 14 ปี ถึยยาบ้าที่ใส่ถุงพลาสติกไว้ในมือจำนวน 195 เม็ด ยอมรับว่ายาบ้าบิดาชื่อนายสมบัติ ไซ้ให้นำไปมอบให้ลูกค้าชื่อนายสัน (ไม่ทราบชื่อนามสกุลจริง) ที่ชุมชนวัดบูรพา คุ้มสระบัว แต่ถูกเจ้าหน้าที่ตรวจค้นจับกุมเสียก่อน เจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงแจ้งสิทธิและขอล่าวหาให้เด็กชายดังกล่าวและผู้ปกครองทราบ ก่อนควบคุมตัวพร้อมของกลางนำส่งพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองร้อยเอ็ด เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ส่วนวัยรุ่นที่เหลือนำตัวไปตรวจหาสารเสพติด และดำเนินคดีในข้อหาเสฟยาเสพติดเพื่อเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาต่อไป เป็นต้น จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามว่าเหตุใดถึงมีผู้เข้ามาในกระบวนการต่าง ๆ เกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นและรุนแรงขยายวงกว้างขึ้นทุกปีจนเกิดเป็นคำถามการวิจัยที่ว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดในชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสาเหตุของการติดยาเสพติดในชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจาก 3 แหล่ง คือ 1) จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) จากแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview guide) และ 3) แนวคำถามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview) ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informations) จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้ที่ถูกจับกุมในคดียาเสพติดและได้รับบำบัดแล้ว 5 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ 3 คน เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการบำบัดผู้ติดยา 2 คน และชาวบ้านในพื้นที่ 3 คน โดยใช้เทคนิควิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

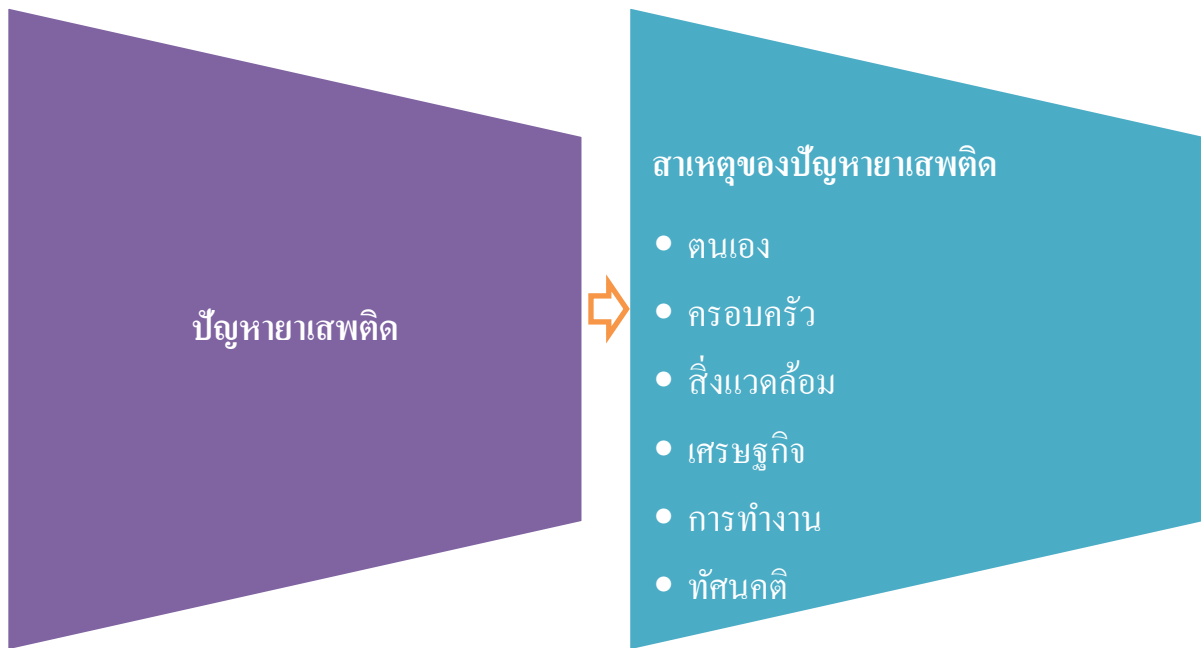
เครื่องมือที่ใช้การการวิจัย ได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview guide) เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวคำถามสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview) เพื่อรวบรวมบริบทและสิ่งแวดล้อมที่ศึกษา รวมถึงเครื่องมือสำหรับการบันทึกข้อมูลภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่อาศัยวิธีการวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informations) เป็นหลัก ตลอดจนการสังเกตเพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติม

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ การนำความรู้หรือข้อสังเกตที่รวบรวมได้จากภาคสนามมาดำเนินการตีความ (Interpretation) และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction Approach) โดยมีจุดยืนบนบริบทของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น (ชาย โพธิ์สิตา, 2552 : 156) ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการศึกษา แล้วนำเสนอเป็นผลการวิจัยในเชิงพรรณนาความต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสาเหตุของยาเสพติด ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะอธิบายผลการวิจัยโดยจำแนกสาเหตุของปัญหาเสพติด ของชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ออกเป็น 6 สาเหตุ ดังนี้

สาเหตุที่หนึ่ง ตนเอง บางครั้งกลุ่มผู้เสพยาเสพติดเป็นกลุ่มที่มีปัญหายุ่งเหยิงในชีวิต จัดการตนเองไม่ได้ หาทางออกชั่วคราวเท่านั้น ทั้งที่ตนเองก็ทราบดีว่ายาสเสพติดนั้นมีโทษทั้งทางกฎหมาย และมีโทษต่อร่างกาย แต่ก็ยังอยากลองก่อนเพื่อจะได้แม่ชั่วคราวก็ยังดี มีทั้งกลุ่มวัยรุ่นในชุมชนที่มีความคึกคะนอง บางรายก็มีปัญหาส่วนตัว ไม่เกี่ยวข้องกับครอบครัว เช่น ออกหัก ไม่มีเงิน เป็นโรคเครียด โรคซึมเศร้า ต้องการใช้จ่ายเพื่อบรรเทาความทุกข์ชั่วคราว แต่ก็ส่งผลให้เสพติดการใช้สารเสพติดระยะยาว บางครั้งก็ตกเป็นเหยื่อของพวกเด็กส่งยา นำยาพริมาหลอกล่อให้ใช้ก่อน และจำหน่ายให้ในคราวต่อไป ตลอดจนกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดขาจร กล่าวคือไม่ได้ซื้อยาเสพติดใช้เป็นประจำ จากพ่อค้าเจ้าใดเจ้าหนึ่ง แต่ซื้อใช้ไปเรื่อย ๆ อาจเป็นคนนอกพื้นที่ อยากรองใช้เป็นครั้งคราว เมื่อเป็นแบบนี้นานเข้าคนเหล่านี้ก็จะกลายเป็นขาประจำ เพราะฤทธิ์ของยาทำให้อยากยาขึ้นเรื่อย ๆ สะท้อนจากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งที่ว่า

“ในครั้งแรกผมเพียงต้องการทดลองใช้เท่านั้น และไม่คิดว่าตนเองจะติดยาเสพติด”

(สัมภาษณ์, 30 พฤศจิกายน 2563)

สาเหตุที่สอง ครอบครัว สถาบันครอบครัวคือสาเหตุหลักของปัญหายาเสพติด เมื่ออยู่ในครอบครัวที่ไม่พร้อมดูแล ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลานมากพอสมควรก็จะทำให้บุตรหลานเดินทางที่ผิดได้ หรืออย่างเลวร้ายที่สุดคือ คนในครอบครัวใช้ยาเสพติดเสียเอง บุตรหลานเห็นจนเป็นเรื่องปกติ ไม่ได้คิดต่อว่าเป็นความผิดหรือไม่ มีผลเสียหรือไม่ หรือแม้ว่าจะรู้ว่ามียาเสพติด แต่ก็ไม่มีโอกาสได้เห็นว่าเป็นเส้นทางที่ผิดกว่านั้นเป็นอย่างไร ดังนั้น ด้วยปัญหาด้านสถาบันครอบครัวดังกล่าวจึงส่งผลอย่างมากต่อการตัดสินใจเลือกทางเดินของสมาชิกในครอบครัว

ทั้งนี้ ชุมชนคุ้มสระบัวเป็นชุมชนที่มีกลุ่มวัยรุ่นจำนวนมาก อาจจะเป็นเพราะปัญหาต่อเนื่องระยะยาวของการตั้งครุฑไม่พร้อม ส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่เติบโตมาในชุมชนนั้นมักมีปัญหาครอบครัวแตกแยก ไม่ได้รับการดูแลตามสมควร ทำให้ต้องใช้ชีวิตแบบไม่มีอนาคต ตลอดจนเด็กและเยาวชนในความคุ้มครองของสถานพินิจ มักมีสาเหตุในการเริ่มใช้ยาเสพติดแตกต่างกันออกไปแล้วแต่กรณี แต่ส่วนใหญ่มักเกิดจากมีปัญหาทางครอบครัวแตกแยก สะท้อนจากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญสองท่านที่กล่าวว่า

“ผมใช้ยาเสพติดมา 4 ปีแล้ว ขณะนั้นผม อายุ 17 ปี กำลังจะจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเลื่อนชั้นการศึกษา ได้เกิดวิกฤติทางครอบครัวขึ้น กล่าวคือ พ่อและแม่ของผม ตกงาน และทะเลาะกันบ่อยครั้ง ครอบครัวของเราไม่มีเงินสำหรับใช้ในชีวิตรประจำวัน ทำให้ต้องหาอาชีพเสริม และไม่ได้ไปโรงเรียน ทางบ้านอยากให้ผมลาออก แต่ผมอยากเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่งผลให้เกิดความเครียด และพยายามหาทางออก ผมได้ไปนั่งดื่มสุรากับกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันในหมู่บ้าน แต่ผมจำความไม่ได้มากนักเนื่องจากอยู่ในอาการเมาสุรา ได้มีเพื่อนรายหนึ่งนำยาเสพติดมาให้โดยบอกว่าอาจจะช่วยให้หายจากความเครียดได้ ด้วยความมั่นใจเมาสุราจึงรับไว้ และเริ่มใช้ยาเสพติดตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา”

(สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2563)

“ผมเคยคิดว่าพ่อแม่ไม่รัก แต่โตขึ้นก็ได้ทราบว่านั่นเป็นเพราะครอบครัวของเราไม่มีเงินมากพอที่ซื้อสิ่งของที่ผมอยากได้ให้”

(สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2563)

สาเหตุที่สาม สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมของชุมชนคุ้มสระบัวนั้นเป็นสภาพที่มีสถานที่อยู่อาศัยแออัด เป็นแหล่งสลัม หรือเป็นแหล่งที่มีการเสพและค้ายาเสพติด ยาเสพติดหาซื้อได้ง่าย และในสังคมที่ยาเสพติดซื้อหาได้ง่าย โอกาสที่ประชาชนจะหันไปใช้และติดยากี่มีมากขึ้น ยาเสพติดบางอย่างเป็นยาที่ใช้ในทางการแพทย์อยู่ และมีการผลิตจากโรงงานเภสัชกรรม หรือนำเข้ามาในประเทศ เพื่อเป็นยารักษาโรค แล้วมีขายอยู่ตามร้านขายยาทั่วไป อาจมีผู้นำไปใช้เป็นยาเสพติดได้ ตลอดจนภาวะทางเศรษฐกิจบีบคั้นและการที่เยาวชนมีเวลาว่าง และไม่มีสิ่งใดที่เพลิดเพลิน และไม่มียุติอะไรให้ทำในเวลาว่าง ทำให้เยาวชนไปมั่วสุมกันในที่ต่าง ๆ เป็นก๊วน หรือแก๊ง และชักจูงกันไปทำสิ่งต่าง ๆ ถ้ามีเพื่อนที่ไม่ได้อยู่ร่วมในกลุ่มก็อาจชักนำไปในทาง

อบายมุข เช่น การพนัน การมั่วสุมทางเพศ ตลอดจนการใช้บุหรี่ เหล้า และยาเสพติดต่าง ๆ ผู้ที่เคยใช้หรือติดยาเสพติด เป็นผู้ที่มีแหล่งที่หายาเสพติดได้ยอมชักนำเพื่อนไปใช้ยาเสพติดได้ ซึ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มียุทธพลผลักดันให้ผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว บางคนหันมาพึ่งยาเสพติดโดยคิดว่าจะช่วยให้ตนเองหลุดพ้นจากสภาพต่าง ๆ ที่คับข้องเหล่านั้นได้ บางรายนั้นไม่ได้สนใจยาเสพติด แต่ไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ชักจูงไปในทางที่ดี ไม่ได้มีทางเลือกมากนักในการใช้ชีวิต และไม่คิดว่าจะมองหาทางเลือกอื่นใดมากกว่าทางที่มีอยู่ บางรายก็เป็นความคึกคะนองทั่วไปของวัยรุ่นหรือกลุ่มนักเลงประจำชุมชน และการต้องการเป็นที่ยอมรับในกลุ่มสังคม หรือพฤติกรรมการลอกเลียนแบบ และไม่ได้รับการศึกษาที่เพียงพอ ไม่มีคนคอยให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ทำให้ถูกสังคมชักจูงได้ง่าย อย่างไรก็ตาม ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นสาเหตุหลักหนึ่งของยาเสพติดนั้นมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวช่วยให้ประชาชนในชุมชนนั้นเสพยาเสพติด คือ เพื่อน การเลือกคบหรือเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติดยอมเป็นทางนำให้บุคคลที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอ หรือขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมอยู่แล้ว หันไปใช้และติดยาได้ง่ายขึ้น ผู้ที่ใช้และติดยาเสพติดส่วนใหญ่รู้จักยาเสพติดจากเพื่อน ได้รับยาเสพติดครั้งแรกจากเพื่อน ใช้ยาเสพติดครั้งแรกที่บ้านเพื่อน ใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อน การอยากทำตามเพื่อน พฤติกรรมการลอกเลียนแบบ และปรึกษาเพื่อนเมื่อมีปัญหาเพื่อนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการชักนำให้ใช้ยาเสพติดได้ง่าย สะท้อนจากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญสองท่านที่กล่าวว่า

“ในกลุ่มเพื่อนของข้าพเจ้ามีผู้ใช้ยาเสพติดประมาณ 3 - 4 คน ส่วนใหญ่ก็มักจะชวนกันไปเสพยาเสพติดพร้อมกัน”

(สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2563)

“ในกลุ่มเพื่อนของดิฉันมีผู้ใช้ยาเสพติดประมาณ 2 คน หนึ่งในนั้นคือผู้ที่มาชักชวนและเป็นคนจัดหายาเสพติดมาให้เมื่อดิฉันต้องการใช้ยาเสพติด ดิฉันเริ่มใช้ยาเสพติดครั้งแรกเพราะเพื่อนชักชวนให้ข้าลองใช้ดู ตอนอายุ 19 ปี คิดว่าน่าจะสนุกดี ลองดูสัก ๆ น้อย ๆ ไม่น่าจะทำให้ติดได้ รวมทั้งเคยเห็นวัยรุ่นในภาพยนตร์เสพยาเสพติด ทำให้อยากรู้อยากจะเป็นเหมือนในภาพยนตร์หรือไม่ เมื่อดิฉันตอบตกลงในคราวแรกเพื่อนของดิฉันก็ชักชวนบ่อยครั้ง เมื่อเห็นว่าไม่มีความรู้สึกคล้ายลงแดงจึงคิดว่าตนเองไม่ติด แต่เมื่อเสพยาเสพติดหลาย ครั้งเป็นเวลานานเข้า กลับรู้สึกตัวอีกทีที่ต้องการยาตลอดแล้ว”

(สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2563)

รวมถึง สังคม ชุมชน สาเหตุในการเริ่มใช้ยาเสพติดเด็กมักเกิดจาก การถูกสังคมชักจูงของคนในชุมชน เพราะสังคมนอกรีตก็มักเป็นพวกเด็กเกเร ครอบครัวยุคใหม่ คนรอบข้างเกือบจะทั้งหมดก็เป็นแบบเดียวกัน ชักชวนกันไปทำเรื่องรบกวนชาวบ้านในพื้นที่บ่อยครั้ง อย่างที่หนักมากก็คือชักชวนกันใช้ยาเสพติดก่อความเดือดร้อนรำคาญให้กับคนในชุมชน สะท้อนจากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“ในกลุ่มเพื่อนของผม ไม่มีผู้ใดใช้ยาเสพติดเลย แต่ผมได้ยาเสพติดมาจากกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน”

(สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2563)

สาเหตุที่สี่ เศรษฐกิจ ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ก่อตัวขึ้นจากหลายปัจจัยที่ส่งผลให้คนในชุมชนบางส่วนตกงาน ขาดรายได้ นำไปสู่ความเครียด และมีเวลารว่างเพิ่มมากขึ้น เช่น กลุ่มผู้ที่ตกงาน ไม่มีอาชีพ ต้องการเงินด่วน หรือพวกติดหนี้พนัน ทำให้ต้องมาทำงานเกี่ยวกับยาเสพติดและเพื่อหารายได้จากการค้ายาเสพติด นอกจากนี้ยังมีบางรายตัดสินใจใช้ยาเสพติดเพราะไม่มีเงิน อยากเป็นเด็กส่งยาเพื่อหารายได้เสริม จึงต้องนำพาตัวเองเข้าวงการยาเสพติด อีกทั้งยังมีเด็กและเยาวชนที่ต้องการทำงานหาเงินมาประทังชีวิตประจำวัน เนื่องจากไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่มีวุฒิการศึกษาในการสมัครงาน จึงเลือกที่จะมาเป็นเด็กส่งยาเสพติด ให้กับพ่อค้าทั้งรายใหญ่และรายย่อย เพื่อหารายได้ และได้ลองใช้ยาเสพติดเพื่อให้เข้ากับสังคมที่ตนเลือกทำงานได้ สะท้อนจากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งที่ว่า

“ใช้ยาเสพติดมา 1 ปี ขณะนั้นอายุ 25 ปี มีปัญหาชีวิตรุ่มเร้า ตกงานไม่มีเงิน รู้สึกไม่มีที่พึ่ง มีอาการนอนไม่หลับ และไม่เคยมคิดมาก่อนว่าตนเองจะติดยาเสพติด จนวันที่หาทางออกไม่ได้จริง ๆ แค่อยากให้แต่ละวันผ่านไปได้ง่ายขึ้น และใช้ยาช่วยให้สามารถนอนหลับได้จึงได้ลองใช้ยาเสพติด”

(สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2563)

สาเหตุที่ห้า การทำงาน ในการทำงานบางอาชีพโดยเฉพาะอาชีพที่ต้องใช้แรงงานกลุ่มผู้ใช้แรงงานหนัก ผู้ที่ทำโอที หรือต้องอดหลับอดนอน ก็มีบางคนต้องใช้ยาเสพติดเข้าช่วยโดยที่เมื่อใช้ยาเสพติดแล้วทำให้รู้สึกว่าทำงานได้นานขึ้น สดชื่น มีพลังล้นเหลือ และเริ่มใช้เรื่อยมา ก็จะนำการใช้ยาเสพติดเพื่อพุงการทำงานมาบอกต่อกันในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน รวมถึงจัดหาเสพยาเสพติดมาให้เพื่อนร่วมงาน เช่น คนขับรถสิบล้อ ผู้ใช้แรงงานแบกหาม เป็นต้น สะท้อนจากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งที่ว่า

“ผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมบางคนนั้นให้คำรับสารภาพว่า สาเหตุของการเสพยาเสพติดจนติดมาจนถึงปัจจุบันนั้น เนื่องจากการทำงานนั้นต้องมีการขับรถส่งของในตอนกลางคืนระยะทางไกล ทำให้ต้องใช้ยาเสพติดเพื่อให้ทำงานได้นานมากขึ้น”

(สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2563)

สาเหตุที่หก ทักษะคติ นอกที่ได้กล่าวมาแล้วยังมีกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดที่เสพยาเสพติดจากการใช้ยาที่ได้รับมาจากการรักษาโรคบางอย่าง ซึ่งแพทย์จะเป็นผู้ส่งจ่ายยา เมื่อหายขาดจากโรคดังกล่าวแล้ว ร่างกายยังรู้สึก

ว่าเสพติดการใช้ยา จึงต้องพยายามหายาบางอย่างมาใช้อีก ตลอดจนมีกลุ่มวัยรุ่นที่มีความเชื่อที่ผิด ต้องการใช้ยาเพื่อเรื่องความสวยความงาม อยากหล่อ อยากสวย อยากผอม จึงใช้ยาโดยไม่รู้ว่ายานั้นนำไปสู่ผลในทางลบ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จึงตัดสินใจใช้ยาเสพติด อย่างไรก็ตาม กลับมีวัยรุ่นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความเชื่อว่ายาเสพติดบางชนิดจะช่วยรักษาน้ำหนักตัว ทำให้ผอม และไม่โหมรม จึงพยายามหายาชนิดดังกล่าวมาใช้โดยไม่คิดว่าตนเองจะติดยาเสพติด แต่เมื่อใช้ยาเสพติดนานเข้าก็กลายเป็นผู้ติดยาเสพติด สะท้อนจากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งที่ว่า

“ผู้ต้องหาแต่ละคนมีสาเหตุการติดยาเสพติดที่แตกต่างกันออกไป บางรายก็มีปัญหาด้านสุขภาพแต่เข้าใจผิดในวิธีการรักษาหรือเคยใช้ยาบางชนิดจากแพทย์เป็นประจำ เมื่อเลิกใช้ยาก็รู้สึกว่าคุณต้องการใช้ยาอะไรสักอย่างอีก จึงหันมาพึ่งพายาเสพติด”

(สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2563)

อภิปรายผลการวิจัย

กล่าวโดยสรุป สาเหตุของการติดยาเสพติดในชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วย 6 สาเหตุหลัก คือ 1. สาเหตุที่เกิดจากตนเอง อยากรู้ อยากลอง คีคคะนอง และผู้ใช้ยาเสพติดชาจร 2. ครอบครัว ครอบครัวไม่พร้อมดูแล ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลาน ครอบครัวแตกแยกบางคนในครอบครัวใช้ยาเสพติดเสียเอง บุตรหลานเห็นจนเป็นเรื่องปกติ ไม่ได้คิดต่อว่าเป็นความผิดหรือไม่ 3. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมของชุมชนคุ้มสระบัวนั้นเป็นสภาพที่มีสถานที่อยู่อาศัยแออัด เป็นแหล่งสลัม หรือเป็นแหล่งที่มีการเสพและค้ายาเสพติด มีเพื่อนชักจูง และยาเสพติดหาซื้อได้ง่าย 4. เศรษฐกิจคนในชุมชนบางส่วนตกงาน ขาดรายได้ นำไปสู่ความเครียด และมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น เช่น กลุ่มผู้ที่ตกงานไม่มีอาชีพ ต้องการเงินด่วน หรือพวกติดหนี้พนัน ทำให้ต้องมาทำงานเกี่ยวกับยาเสพติดและเพื่อหารายได้จากการค้ายาเสพติด อยากเป็นเด็กสงยาเพื่อหารายได้เสริม จึงต้องนำพาตัวเองเข้าวงการยาเสพติด 5. การทำงานอาชีพที่ต้องใช้แรงงานกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ทำโอที ต้องใช้ยาเสพติดเข้าช่วยเพื่อให้รู้สึกทำงานได้นานขึ้น สดชื่น มีพลังล้นเหลือและเริ่มใช้เรื่อยมา และ 6. ทศนคติ กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดที่เสพติดจากการใช้ยาที่ได้รับมาจากการรักษาโรคบางอย่าง ซึ่งแพทย์จะเป็นผู้สั่งจ่ายยา เมื่อหายขาดจากโรคดังกล่าวแล้ว ร่างกายยังรู้สึกว่ายาสพติดการใช้จึงต้องพยายามหายาบางอย่างมาใช้อีก ตลอดจนต้องการใช้ยาเพื่อดูแลเรื่องความสวยความงามช่วยรักษาน้ำหนักตัว แต่เมื่อใช้ยาเสพติดนานเข้าก็กลายเป็นผู้ติดยาเสพติด ซึ่งแตกต่างกับ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2558 : 26) และกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลพนมทวน (ม.ป.ป. : ออนไลน์) ที่กล่าวในแนวทางเดียวกันว่าสาเหตุของการติดยาเสพติดประกอบไปด้วย 4 สาเหตุหลักคือ 1. ตนเอง อยากรู้ อยากลอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ไม่มีความรู้เรื่องสารเสพติด ประสบความสำเร็จในชีวิต หรือเกิดจากการเจ็บป่วย 2. ครอบครัว เช่น สิ่งแวดล้อมภายในบ้านขาดความอบอุ่น รวมไปถึง

ปัญหาชีวิตคนในครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจ บุคคลในครอบครัวติดสารเสพติด มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน การหย่าร้างและแต่งงานใหม่ของหัวหน้าครอบครัว พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก รักลูกไม่เท่ากัน และมีการเปรียบเทียบระหว่างลูกแต่ละคน หรือเปรียบเทียบกับลูกเพื่อนบ้าน การขาดความเอาใจใส่ดูแลจากพ่อแม่ และขาดการยอมรับจากครอบครัว เด็กจะหันไปคบเพื่อนรวมกลุ่มเพื่อต้องการความอบอุ่น 3. สิ่งแวดล้อม เช่น มีแหล่งผลิตหรือแหล่งระบาดของยาเสพติดที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีตัวอย่างจากสื่อประเภทต่าง ๆ สังคมไม่เปิดโอกาสหรือไม่ยอมรับผู้ติดยาได้กลับเข้ามาสู่สังคมปกติ อาศัยอยู่ในสิ่งสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการติดยาเสพติด สถานที่อยู่อาศัยแออัด เป็นแหล่งสลัม หรือเป็นแหล่งที่มีการเสพและค้ายาเสพติด ภาวะทางเศรษฐกิจปีบค้ำจืดใจ เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจผลักดันให้ผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าวบางคนหันมาพึ่งยาเสพติดโดยคิดว่าจะช่วยให้ตนเองหลุดพ้นจากสภาพต่าง ๆ ที่คับข้องใจเหล่านั้นได้ และ 4. เศรษฐกิจ เช่น เศรษฐกิจตกต่ำ ว่างาน ยากจน ค่าใช้จ่ายเพิ่มโดยมีรายได้ลดลง หรือคงที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เมื่อแก้ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ไม่ได้ก็หันไปใช้สิ่งเสพติดซึ่งช่วยผ่อนคลายความรู้สึกในความทุกข์ยากต่าง ๆ เหล่านี้แม้จะรู้ว่าเป็นชั่วครู่ช่วยยามก็ตาม เช่น กลุ่มใจที่เป็นหนี้คนอื่นก็ไปกินเหล้า หรือสูบกัญชาให้เมาเพื่อที่จะได้ลืมเรื่องหนี้สิน บางคนต้องการรายได้เพิ่มขึ้นโดยพยายามทำงานให้หนักและมากขึ้นทั้ง ๆ ที่ร่างกายอ่อนเพลียมากจึงรับประทานยาเสพติดเพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ถ้าทำอยู่เป็นประจำทำให้ติดสิ่งเสพติดนั้นได้

อย่างไรก็ตาม กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2558 : 29) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดไว้ว่า สาเหตุที่ทำให้คนติดยาบ้ามีอยู่ด้วยกันหลายสาเหตุ คือ 1. เพื่อหนีความทุกข์ใจ 2. ความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลอง 3. อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีคนติดยาหรือเป็นแหล่งที่มีการขายยาเสพติด และ 4. ถูกหลอกลวงให้ติดยาเสพติด และจรัส สุวรรณเวลา (ม.ป.ป. : ออนไลน์) และธีรสิทธิ์ ชันเกษตร (2560 : ออนไลน์) ที่กล่าวถึงสาเหตุของการติดสารเสพติดในทางเดียวกันว่า สาเหตุของการติดสารเสพติดประกอบไปด้วย สาเหตุทางด้านบุคคล กล่าวคือ ในสภาพแวดล้อมที่มียาอยู่ หรือหาได้ง่ายนั้น จะมีบุคคลที่มีประสบการณ์การใช้ยาแตกต่างกัน โดยเกิดจากการถูกชักชวน สภาพความกดดันทางครอบครัว ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ เกิดความเจ็บป่วยทางกายหรือทางจิตใจ ถูกหลอกลวงโดยไม่ทราบว่าเป็นสิ่งที่ตนรับมาเป็นสารเสพติด สาเหตุจากตัวยาหรือสารเสพติดตามปกติแล้วตัวยาหรือสารเสพติดจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาใด ๆ ถ้าคนไม่นำมาใช้ แต่เมื่อบุคคลใช้ยาหรือสารเสพติด คุณสมบัติเฉพาะของสารนั้นจะทำให้เกิดการเสพติดได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดและขนาดของสารเสพติดที่ใช้ และสาเหตุจากสภาพแวดล้อม กล่าวคือ อยู่ในแหล่งที่มีการซื้อขาย หรือเสพสารเสพติด สภาพแวดล้อมบังคับ โดยเฉพาะผู้ที่ติดสารเสพติดแล้วต้องการจะเลิกเสพเมื่อเข้ารับการรักษาหายแล้ว สังคมอาจจะไม่ยอมรับ บริษัทปฏิเสธการรับเข้าทำงาน เนื่องจากมีประวัติติดสารเสพติด จึงทำให้ต้องกลับไปอยู่ในสังคมสารเสพติดเช่นเดิม ตลอดจนอัญชลี จุมพฏจามีกร (ม.ป.ป. : ออนไลน์) กล่าวถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดว่าเกิดจาก ทางด้านร่างกาย มีการจัดหาหรือซื้อสารเสพติดด้วยตนเองเนื่องจากมีอาการเจ็บปวดทางร่างกาย ทางด้านจิตใจ บุคลิกภาพผิดปกติ เช่น ต่อต้านสังคม ก้าวร้าว ชอบพึ่งพาผู้อื่น

แยกตัวเองหรือซึมเศร้า และทางด้านสังคม ถูกเพื่อนชวน อยากรอง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับพวกติดสารเสพติด ความกดดันทางสังคม เช่น มีปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่มีงานทำ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง สาเหตุของการติดยาเสพติด กรณีศึกษา: ชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การดำเนินการแก้ไขปัญหการติดยาเสพติด กรณีศึกษา: ชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดควรดำเนินการในเชิงป้องกันเป็นหลัก ดังนี้

1.1 ป้องกันตนเอง ครอบครัวยุติธรรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเพื่อไม่ให้มีการทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิด และแนะนำช่องทางให้มีการผู้ให้คำปรึกษาที่ดี เช่น พ่อ แม่ ครู ผู้ใหญ่ สนับสนุนให้มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น จัดให้มีที่อ่านหนังสือ เล่นกีฬา หรือทำงานอดิเรกต่าง ๆ รมั้ดระวังการใช้จ่ายและศึกษาให้เข้าใจ ถึงโทษ ของยาเสพติด

1.2 ป้องกันครอบครัว ควรสอดส่องดูแลเด็กและบุคคลในครอบครัวอย่าให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อบรมสั่งสอนให้รู้ถึงโทษภัยของยาเสพติด ดูแลเรื่องการคบเพื่อน คอยส่งเสริมให้เขารู้จักการใช้เวลาในทางที่เป็นประโยชน์ เช่น การทำงานบ้าน เล่นกีฬา ฯลฯ เพื่อป้องกันมิให้เด็กหันเหไปสนใจในยาเสพติด สิ่งสำคัญก็คือ ทุกคนในครอบครัวควรสร้างความรักความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

1.3 ป้องกันชุมชน หากพบผู้ติดยาเสพติดควรช่วยเหลือแนะนำให้เข้ารับการรักษาโดยเร็ว เข้าบำบัดรักษายาเสพติดก่อนที่ความผิดจะปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ และเมื่อรู้ว่าใครผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายยาเสพติด ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สุลกากร นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เพื่อดำเนินการกวาดล้างและปราบปรามมิให้ยาเสพติดกระจายไปสู่ชุมชน

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า สาเหตุของของการติดยาเสพติดในชุมชนคุ้มสระบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วย 6 สาเหตุหลัก คือ 1. สาเหตุที่เกิดจากตนเอง 2. ครอบครัว 3. สภาพแวดล้อม 4. เศรษฐกิจ 5. การทำงาน และ 6. ทศนคติ นั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงวิธีการในการแก้ไขการเสพยาเสพติดจากสาเหตุที่ได้กล่าวไปแล้ว

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2558). *รู้ทัน ยาบ้า*. นนทบุรี: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกใน

จรัส สุวรรณเวลา. (ม.ป.ป.). สาเหตุของปัญหาเสพยาเสพติด. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2563, แหล่งที่มา

<http://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=9&chap=13&page=t9-13-infodetail02.html>.

- ชาย โพธิ์สิตา. (2552). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เทศบาลตำบลพนมทวน. (ม.ป.ป.). ยาเสพติด ต้องรู้แต่ไม่ต้องลอง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2563, แหล่งที่มา <http://www.pnt.go.th/upload-files/uploadfile/2/20200721025945.pdf>.
- ธีรสิทธิ์ ชันเกษตร. (2560). ยาเสพติด. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2563, แหล่งที่มา <http://www.phichai.ac.th/khongpop/page4.html>.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต. (2559). สถิติการบำบัดรักษาระบบรายงาน บสต. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2563, แหล่งที่มา www.nccd.go.th.
- สถานีโทรทัศน์ช่อง 3. (2561). ร้อยเอ็ด-บุกรวบวัยรุ่นมั่วสุมเสพยา พบเด็ก 14 ถูกพ่อใช้ให้นายยาบ้าส่งลูกค้า. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2563. แหล่งที่มา <https://bit.ly/37UQw2e>.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (ม.ป.ป.). การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2563. แหล่งที่มา <https://media.oncb.go.th/index.php/th/23-2018-02-20-07-04-07/2018-02-20-07-05-01/35-2018-02-27-07-53-50>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). ข้อมูลประชากร 2557. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2563. แหล่งที่มา www.nso.go.th.
- อัญชลี จุมพฏจามีกร. (ม.ป.ป.). เด็กติดยาเสพติด. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2563. แหล่งที่มา <https://med.mahidol.ac.th/ramamental/generalknowledge/06212014-1613>.
- Saelee, S. (2559). ยาเสพติด: เยาวชนไทยต้องรู้...แต่ไม่ต้องลอง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2563. แหล่งที่มา t.ly/TwP0.